

Rapportage Discriminatie 2020

Gemeente Borne

Inleiding

Vizier is begin 2020 ontstaan na een fusie van Artikel 1 Overijssel, Meldpunt Discriminatie en Pesten en Ieder1Gelijk. Vizier is werkzaam binnen 53 gemeenten in Oost-Nederland. Wij voeren taken uit die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga). Onze hoofdtak is het bieden van onafhankelijke ondersteuning aan burgers die discriminatieklachten bij ons melden. Dit doen wij door het bieden van informatie en advies, cliënten ondersteunen bij bemiddeling en bij het voeren van klachtenprocedures en het doen van aangifte. Daarnaast registreren wij de gemelde discriminatie-ervaringen en rapporteren daarover. Naast de voor gemeenten wettelijk vastgelegde taken van klachtbehandeling en registratie van discriminatieklachten richten wij ons nadrukkelijk ook op preventie door het geven van voorlichting, training en gastlessen. Ook doen wij onderzoek naar discriminatie en geven gevraagd en ongevraagd beleidsadvies.

Gemeentelijke Rapportage en landelijke en regionale monitor

Antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's) zoals Vizier, het College voor de Rechten van de Mens en de Politie registreren klachten, meldingen, verzoeken om oordelen en aangiftes van discriminatie. Op cijfermatig gebied bieden deze registraties gezamenlijk inzicht in het soort incidenten dat zich voordoet, wie erdoor getroffen worden en op welke plekken dat gebeurt. Informatie die belangrijk is om effectief iets tegen discriminatie te doen.

Vizier maakt deze jaarlijkse, gemeentelijke rapportage voor onze opdrachtgevers, de 53 gemeenten in ons werkgebied in Overijssel, Gelderland Midden en Gelderland Zuid. Zoals de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga) beoogt krijgen gemeenten hiermee informatie over wat hun inwoners aan discriminatie ervaren alsook wat anderen melden over discriminatievoorvallen in hun gemeente. Deze gemeentelijke rapportage van Vizier bevat meer kwalitatieve dan kwantitatieve informatie, met het accent meer op vertellen dan op tellen.

Naast onze gemeentelijke rapportage worden er ook een landelijk rapport en een regionale Monitor gemaakt. Hierin meer informatie over landelijke trends en ontwikkelingen die natuurlijk ook vaak lokaal effect hebben. Opvallend in 2020 waren o.a. discriminatie van Nederlanders met een Chinese achtergrond als gevolg van de uitbraak van het Corona virus, de demonstraties en het racismedebat van de Black Lives Matter beweging en discriminatie door de belastingdienst in de Toeslagenaffaire.

In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt het landelijke rapport over discriminatiecijfers geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de ADV's samen gepresenteerd.

Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens betrokken van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het College voor de Rechten van de Mens. Dit rapport, opgesteld door Expertisecentrum Art.1, verschijnt in juni 2021, tegelijkertijd met de regionale monitors.

ADV's en politie werken sinds 2013 samen om discriminatiecijfers in deze regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Over 2020 levert de eenheid Oost Nederland voor de vierde keer zo'n gezamenlijk jaarrapport. Hiervoor werkt Vizier samen met Art.1 Noord Oost Gelderland, Meldpunt Discriminatie Deventer, de Politie en het Openbaar Ministerie.

Let op!

Er kunnen verschillen voorkomen tussen de cijfers uit de bijlage bij de Regiorapportage Oost Nederland en de cijfers die staan in deze gemeenterapportage. De cijfers van de Landelijke rapportage en de Regiorapportage Eenheid Oost zijn namelijk alleen gebaseerd op meldingen gedaan door *inwoners* van de gemeente. In deze Gemeentelijke rapportage nemen wij voor het complete beeld óók de cijfers op van meldingen van inwoners van buiten de gemeente over ervaren discriminatie in uw gemeente en van door Vizier zelf waargenomen incidenten of signalen.

Klachtbehandeling

Mensen die in Borne discriminatie ervaren, kunnen dit melden bij Vizier (de regionale antidiscriminatievoorziening ADV) of bij de politie. Ook kunnen zij een verzoek tot oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Vizier, politie en College behandelen en registreren deze klachten, aangiftes en verzoeken.

De klachtbehandeling door Vizier vindt plaats volgens een landelijk vastgestelde richtlijn. Klachtbehandeling kan verschillende gradaties en (opvolgende) fasen betreffen: het bieden van een luisterend oor (uitlaatklep, serieus nemen van een gevoel), het geven van informatie over het verschil tussen ervaren discriminatie en uitsluiting en discriminatie in juridische zin, het adviseren over welke stappen iemand zelf kan zetten, het bieden van empowerment, het bemiddelen tussen melder en wederpartij, het ondersteunen bij een externe klachtprocedure, het vragen van een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens en het ondersteunen bij het doen van aangifte en de mogelijk daaruit voortkomende juridische procedure. De wens en het doel van de melder zijn daarbij in eerste instantie leidend.

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen.

Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld.¹ De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden, leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren, is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden, terwijl dat in juridische zin geen discriminatie is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl betrokkenen dat niet als zodanig ervaren. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

Onderzoek

In opdracht van Vizier heeft een student Sociaal-Juridische Dienstverlening onderzoek gedaan naar discriminatie in WhatsApp-buurtpreventiegroepen. Dit onderzoek heeft geleid tot beleidsadvies aan gemeenten. Veel gemeenten faciliteren deze groepen maar hebben geen zicht of controle op wat er in deze groepen gebeurt. Etnisch profileren is een vorm van discriminatie en vormt een reëel risico. Het verdient aanbeveling dat gemeenten maatregelen nemen om discriminatie binnen WhatsApp-buurtpreventiegroepen te voorkomen en te bestrijden.

Discriminatiemeldingen in Borne, 2020

Klacht van inwoner over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner over voorval buiten de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner van andere gemeente over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Eigen waarneming /screening over voorval in de gemeente	Totaal
3	(1)	4		1		0	8

Discriminatiemeldingen in Borne, naar Grond en Terrein, 2020

	Geslacht	Handicap/chronische ziekte	Leeftijd	Niet-wettelijke gronden	Sexuele gerichtheid	Ras	Totaal
Terrein							
Arbeidsmarkt	1					1	2
Collectieve voorzieningen		1	1				2
Huisvesting		1					1
Sport/Recreatie					1		1
Media/Reclame				1		1	2
Totaal	1	2	1	1	1	2	8

Covid-19

Discriminatie wordt vaak daar ervaren waar mensen elkaar ontmoeten. Tijdens het werk, het uitgaan, het winkelen, het sporten, in de woonomgeving. Al die activiteiten hadden in meer of mindere mate in 2020 te lijden onder de maatregelen in verband met Covid-19.

De op 1 december ingevoerde mondkapjesplicht leidde tot verwarring, omdat de rijksoverheid tegelijkertijd bepaalde groepen chronisch zieken uitsloot van die plicht maar daar vervolgens nauwelijks over communiceerde. Met als gevolg dat mensen de toegang tot zorg of winkels geweigerd werden hoewel ze wel aan de uitzonderingsvoorwaarden voldeden. Een inwoner van Borne meldde een dergelijke klacht.

Casuïstiek

Een inwonster van Borne werkt in Almelo. Haar werkgever heeft haar ziek gemeld en haar inzetbaarheid verlaagd zonder eerst te communiceren met de bedrijfsarts en met haar. Daarnaast heeft hij een melding gedaan bij de UWV zonder enig overleg. Hij heeft aangegeven dat dit te maken heeft met haar zwangerschap. Dit is ook bekend bij de bedrijfsarts.

Melder is door Vizier allereerst geadviseerd over haar rechtspositie. Zij is in vaste dienst, en een werkgever mag niet op grond van haar zwangerschap de beslissing nemen om haar te benadelen. Vervolgens is de bedrijfsarts aangeschreven. In een daaropvolgend gesprek met de bedrijfsarts neemt deze het voortouw haar te ondersteunen. De werkgever wordt aangeschreven door Vizier en voorzien van de juiste wettelijke bepalingen en jurisprudentie. Aangezien alles vastgelegd is in de rapportage van de bedrijfsarts, besluit de werkgever zijn beslissing terug te draaien en haar op de voorgeschreven wijze te behandelen.

Een Bornse heeft chronische luchtwegaandoening. Daarvoor is ze al jaren in behandeling bij haar huisarts. Op 1 december wordt in Nederland onder de Covid-19 noodwet een algehele mondkapjesplicht afgekondigd voor publieke ruimtes. Tegelijkertijd formuleert de rijksoverheid ook een uitzondering: mensen met (niet-zichtbare) beperkingen, als waar deze Bornse aan lijdt, kunnen een kaartje downloaden om daarmee aan te geven dat zij geen mondkapje kunnen dragen. De overheid communiceert daar echter nauwelijks over. De Bornse wordt vervolgens bij haar tandartspraktijk geweigerd om plaats te nemen in de wachtruimte zonder mondkapje, hoewel zij op haar telefoon ook nog de pagina van de rijksoverheid erbij laat zien. Vizier neemt contact op met de tandarts. Deze wordt verteld dat hij door de toegangsweigering tot zijn zorgpraktijk hij mogelijk in strijd handelt met de Wet Gelijke Behandeling handicap/chronische ziekte, en dat meldster overweegt een verzoek om een oordeel in te dienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Een praktische oplossing wordt voorgesteld: de tandarts is bereid om met haar een strakke tijdsafspraken te maken en haar een directe doorverwijzing te geven naar een behandelkamer die van buitenaf bereikbaar is. De Bornse is blij met deze praktische oplossing en ziet af van verdere stappen.

Een inwoner van Borne meldt dat hij zich gediscrimineerd voelt door de opstelling van de leiding van een zorginstelling in Enschede, waar hij enkele jaren verbleef. Er zouden meerdere bewoners, over een langere periode, last hebben gehad van het discriminerende, intimiderende gedrag van enkele leidinggevenden. In de stukken die melder aan Vizier aanlevert worden echter geen duidelijke bewijzen voor discriminatoir handelen aangetroffen. Omdat er mogelijk wel getuigen kunnen worden getraceerd gaat de melder zelf op zoek naar oud-bewoners. In vrij korte tijd worden meerdere oud-bewoners gevonden, die vergelijkbare verhalen hebben. Omdat zij de behoefte hebben hierover een "zwartboek" aan te leggen, brengt Vizier hen in contact met een journalist die daar mogelijk wel oren naar heeft.